

Nederlandsch Boschbouw-Tijdschrift

Orgaan van de
Nederlandsche Boschbouwvereniging
Oprichter Dr. J. R. Beverluis

3e Jaargang

No. 7

Juli 1930

Oorspronkelijke Bijdragen

IN MEMORIAM.



E. HESSELINK.

Geboren 2-Maart 1879 Overleden te Amersfoort 10 Juni 1930.

Den dag na Pinksteren bereikte ons de droeve tijding, dat de heer E. Hesselink, Directeur van het Rijksboschbouwproefstation, op dien dag, den 10en Juni j.l. te Amersfoort was overleden.

Hesselink werd den 2en Maart 1879 geboren. Hij genoot zijn boschbouwkundige opleiding aan de toenmalige Rijks Hoogere Land-, Tuin- en Boschbouwschool te Wageningen als een der eerste leerlingen van A. J. van SchermbEEK, die sedert September 1899 aan deze inrichting als docent in de boschbouwwetenschap was verbonden. Ongetwijfeld hebben de denkbeelden van Van SchermbEEK, evenals bij de meeste zijner leerlingen, een grooten invloed gehad op de boschbouwkundige vorming van Hesselink.

Nadat hij het diploma als Nederlandsch boschbouw-

kundige had verworven trad Hessèlink in 1903 in dienst bij het Staatsboschbeheer en wel aanvankelijk bij den algemeenen dienst te Utrecht.

Bij dit toen nog jonge beheer viel uit den aard der zaak veel te regelen en Hessèlink, die zich dadelijk deed kennen als een hard werker, had daarin een werkzaam aandeel. Doordat zijn werkkring hem met alle onderdeelen van het Staatsboschbeheer in aanraking bracht, verwierf hij, mede door de vele excursies gedurende zijn studietijd, een ruim inzicht in de bosschen en woeste gronden in de verschillende deelen van ons land. Deze algemeene kennis van de boschbouwkundige toestanden hier te lande kwam hem vooral later, toen zijn werk zich meer in zuiver wetenschappelijke richting ging bewegen, goed te stade.

Van 1907 tot 1919 was Hessèlink houtvester in de houtvesterij „Kootwijk”. Reeds als ambtenaar in algemeenen dienst bleek zijn studiezijn; ik denk hierbij aan zijne studie over de wilgencultuur. („De griendcultuur in Nederland”, Verslagen en Mededeelingen van de Directie van den Landbouw, Jaargang 1907, nr. 6). Toen hij houtvester was kwam de lust tot wetenschappelijk onderzoek eerst recht tot uiting.

De vele vraagstukken, die zich bij de bebossching van stuifzand voordeden, leverden hem daarvoor stof te over. Een van de eerste onderzoekingen gold de geomorphologie van het stuifzandgebied op de Veluwe, waardoor een beter inzicht werd verkregen in den aard van het stuivend materiaal en eene verklaring werd gevonden voor de in zijne houtvesterij en in de omgeving daarvan zoo eigenaardige afwisseling tusschen stuifterrein met daartusschen gelegen heidestrooken.

Dit omvangrijke onderzoek vormde den grondslag van het in 1926 door het Staatsboschbeheer uitgegeven plaatwerk „De zandverstuivingen bij Kootwijk in woord en beeld”. In den tekst bij den platenatlas verzorgde Hessèlink het hoofdstuk: „Ontstaan, uitbreiding en beteugeling der zandverstuivingen”, dat naast eene hoogst belangrijke studie van de Kootwijker zandverstuivingen, een schat van historische en statistische gegevens over de zandverstuivingen in het algemeen bevat. De bijzonder mooie en uit wetenschappelijk oogpunt waardevolle foto's uit den platenatlas zijn op zijne aanwijzing genomen om voor het nageslacht in beeld vast te leggen, wat door de bebossching van het stuifzand verloren dreigde te gaan.

Door dit standaardwerk zal de naam Hessèlink als kenner bij uitnemendheid van de zandverstuivingen op de Veluwe steeds blijven voortleven.

Vervolgens noem ik zijne pogingen tot verbetering van het stuifzand als groeiplaats voor het toekomstige bosch en dan denk ik allereerst aan het gebruik van lupinenstroo in

plaats van afgemaaide heide als vastleggingsmateriaal. Hoe hoopvol waren de uitkomsten hiervan gedurende de eerste jaren, tot het droge jaar 1911 op meedoogenlooze wijze een streep door de rekening haalde en de algemeen verkregen gunstige uitkomsten terugbracht tot enkele bijzondere gevallen. Ik noem verder zijne proeven naar den invloed op den jongen dennenopstand van kunstmest alsmede van verschillende stoffen als bedekkingsmateriaal en voorts naar den invloed van het gebruik van grootere of kleinere hoeveelheden van dit materiaal op het toekomstige bosch. Van zeer veel beteekenis voor den Nederlandschen boschbouw was het door hem in die jaren begonnen onderzoek naar den invloed van de herkomst van het grove dennenzaad op de ontwikkeling van den jongen opstand. De uitkomsten van deze onderzoekingen, aangevuld met die van latere jaren, zijn neergelegd in de eerste publicatie (Deel I, afl. I, 1922) van het Rijksboschbouwproefstation. Het onderzoek in verband met de zaadherkomst leidde tot de oprichting door het Staatsboschbeheer van een eigen zaadeest en het sprak wel vanzelf, dat deze inrichting werd gevestigd in zijn houtvesterij en dat Hesselinck met de leiding daarvan werd belast. De uitnemende uitkomsten, geleverd door den Rijkszaadeest, welke geheel volgens zijne denkbeelden werd ingericht, bewijzen wel de groote kunde van Hesselinck op dit gebied. Zijne onderzoekingen beperkten zich geenszins tot den invloed van de geografische ligging van het herkomstgebied, maar evenzeer werd die van het karakter der moederboom er in betrokken. Ik herinner hier aan de merkwaardige correlatie, welke Hesselinck aantoonde tusschen de zaadkleur en den vorm van de zich uit het zaad ontwikkelende jonge denneboompjes.

Geen wonder, dat Hesselinck bij zijn vele pogingen tot verbetering van de uitkomsten van de bebossching van stuifzand kwam tot bestudeering van de vochtvoorziening van den jongen opstand in stuifzand. Die onderzoekingen werden ingeleid door bestudeering van de wortelontwikkeling der jonge dennen in stuifzand, zoowel in verband met de voorafgegane bewerking van den bodem, als met de wijze van vastlegging daarvan. Later, na de oprichting van het Boschbouwproefstation, had hij gelegenheid het vraagstuk der vochtvoorziening in den bodem, speciaal in stuifzand, in zijn vollen omvang ter hand te nemen.

Bovenstaande opsomming van hetgeen Hesselinck als houtvester heeft verricht, is geenszins volledig, maar zij geeft eenigszins een denkbeeld van de wijze, waarop hij zijn taak opvatte, en van zijn rusteloos zoeken naar een wetenschappelijken grondslag voor zijn werk.

Op boschbouwgebied werd reeds lang groote behoefte gevoeld aan boschbouwkundig onderzoek. • Op de Staatsbe-

grooting 1919 werden gelden voor de oprichting van een boschbouwproefstation uitgetrokken en met ingang van 1 Juli van dat jaar kwam dit tot stand, als zelfstandige inrichting onder de Directie van den Landbouw.

Het behoeft geen betoog, dat H e s s e l i n k, die zich tijdens zijn werkkring als Houtvester reeds zoo veel met wetenschappelijk onderzoek bezig had gehouden, de aangewezen man was om aan het hoofd dezer nieuwe inrichting te staan.

Het Rijksboschbouwproefstation werd op zeer bescheiden voet ingericht en in enkele vertrekken te Amersfoort gehuisvest. De Directeur beschikte aanvankelijk slechts over uiterst geringe technische en administratieve hulp maar voor een hard werker als H e s s e l i n k was dit geen beletsel om toch veel te presteeren.

Hoewel in den loop der jaren wel verbetering in de personeelsbezetting van het „proefstation plaats heeft gevonden, hield deze toch geenszins gelijken tred met den omvang der taak, waarvoor dit station geplaatst was.

H e s s e l i n k heeft zich op uitstekende wijze gekweten van zijn zware taak, den dienst van het proefstation te organiseren. Sedert de oprichting verschenen 3 deelen elk van 3 afleveringen van de ook in het buitenland bekende „Mededeelingen van het Rijksboschbouwproefstation". Zij bevatten tezamen, behalve de mededeelingen over de personeelsbezetting en de organisatie, 17 verslagen. Tot de belangrijkste mededeelingen behooren :

„Beteekenis van het zaadvraagstuk voor onze grove dennenbosschen" door E. H e s s e l i n k. (Deel I, afl. 1).

„De groene Douglas in Nederland" door J. de H o o g h. (Deel II, afl. 1).

„De invloed van een bodembedekking bij stuifzand op den groei der dennen", door E. H e s s e l i n k en J. H u d i g. (Deel II, afl. 2 en deel III, afl. 2).

„Een en ander over de wortelontwikkeling van den groveden en den Oostenrijkschen den" door E. H e s s e l i n k. (Deel II, afl. 3).

„Een bijdrage tot de ecologie van het grove dennenbosch" door E. H e s s e l i n k (Deel III, afl. 1).

Behalve de onderzoekingen, waarover in de mededeelingen verslag is uitgebracht, werden door het proefstation onder de leiding van H e s s e l i n k vele andere onderzoekingen verricht en proeven genomen. Ik noem hier bijvoorbeeld de vele onderzaaiingsproeven in allerlei bosschen; de onderzoekingen naar den invloed van takbedekking in grove dennenbosschen; de stelselmatige dunningsproeven, welke door het omvangrijke te verwerken materiaal zulke hooge eischen stellen aan het personeel van het station; de voortdurende waarneming van den groei der

proefvelden van dennen, gekweekt uit uitheemsch zaad; de proeven met Douglassparren, geteeld uit zaad, afkomstig uit verschillende streken van Canada en de Vereenigde Staten.

Ten behoeve van den practischen boschbouw organiseerde Hesselinck den uitstekend werkenden dienst voor het verzamelen van oogstberichten van boomzaden, waarvan elk jaar een algemeen overzicht door het boschbouwproefstation wordt gepubliceerd.

In December 1928 wierp de kwaal, die hem ten slotte ten grave zou doen dalen, hem op het ziekbed. Aanvankelijk scheen het, dat hier slechts sprake was van eene onderbreking van zijn werk; in Januari 1929 toch kon hij zijne werkzaamheden weer hervatten, maar alras bleek deze hoop ijdel en zeer spoedig was hij opnieuw — en ditmaal helaas voorgoed — aan het ziekbed gekluisterd. Hesselinck gold steeds als toonbeeld van kracht en gezondheid; zijn sterk lichaam wist dan ook lang weerstand te bieden aan de vreeselijke kwaal, die hem meer en meer sloopte. Zijn geest bleef echter steeds even helder en het getuigt wel voor de kracht van zijn geest, dat hij van zijn ziekbed af het werk aan het proefstation bleef leiden. Op den 10-den Juni j.l. maakte de dood een eind aan dit werkzame leven, dat nog zooveel voor de toekomst deed verwachten. Zullen wij ooit kunnen beseffen, welk een moreel lijden dit langdurige ziekbed met zijn afwisseling van hoop en terugslag moet zijn geweest voor hem, die gewend was elk uur van den dag te benutten voor zijn taak, en die nu werkloos daar neder lag, zooveel maanden lang, zonder dat ooit een klacht van zijn lippen kwam? Hier past ook een woord van eerbiedige hulde aan zijn echtgenoot, die hem met zooveel toewijding en liefde al dien tijd heeft verzorgd en bijgestaan!

De groote belangstelling, allerwege betoond, toen hij op het vriendelijke kerkhof te Oud-Leusden ter ruste werd gelegd vormt een getuigenis van de achting en eerbied, die men algemeen voor hem koesterde.

Zij, die veel met Hesselinck hebben samengewerkt, verliezen in hem een trouw vriend en geduldig raadsman, die altijd klaar stond om hen, die zijn hulp inriepen met raad en daad bij te staan.

Niemand klopte ooit tevergeefs bij hem aan en zijn groote literatuurkennis stelde hem in staat om in veel moeilijke gevallen raad te schaffen.

Persoonlijk heb ik veel aan Hesselinck te danken en met weemoed denk ik terug aan den tijd, toen onze loopbaan pas was aangevangen en wij onzen weg in den Nederlandschen boschbouw nog geheel moesten zoeken. De vele onderzoekingstochten met Hesselinck, waarop wij geregeld in diepgaande beschouwingen over allerlei boschbouw-

kundige vraagstukken geraakten, hebben voor mij eene blijvende waarde gehad. Ik had daarbij gelegenheid zijn groote kennis en kunde en helder inzicht te bewonderen.

Hesselink heeft veel gedaan voor den Nederlandschen boschbouw, waaraan hij zijn liefde had verpand. Ook in het buitenland was hij geen onbekende en wist men zijn werk als Directeur van het Rijksboschbouwproefstation te waardeeren.

Hij kenmerkte zich behalve door grooten ijver en plichtsbetrachting door een sterk karakter; hij was gewoon een zeer strengen maatstaf aan te leggen voor zich zelf en hiernaar beoordeelde hij ook anderen.

De Nederlandsche boschbouw verliest veel in Hesselink, maar zijn nagedachtenis zal steeds in dankbare herinnering blijven voortleven.

Hij ruste in vrede!

Zeist, Juni 1930.

J. H. JAGER GERLINGS.